

CYFARFOD	Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd
DYDDIAD	10 Medi 2013
PWNC	Adroddiadau Blynyddol Aelodau Etholedig
PWRPAS	Dysgu gwersi o brofiad yr aelodau o lunio Adroddiadau Blynyddol eleni
AWDUR	Geraint George, Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd

1. CEFNDIR

1.1 Mae'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd eisoes yn ymwybodol fod Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 yn nodi:

Rhaid i awdurdodau lleol wneud trefniadau:

- I bob person sy'n aelod o'r awdurdod i lunio adroddiad blynyddol ynghylch gweithgareddau'r person fel aelod o'r awdurdod yn ystod y flwyddyn y mae'r adroddiad yn ymwneud â hi,
- i bob person sy'n aelod o weithrediaeth yr awdurdod lunio adroddiad blynyddol ynghylch gweithgareddau'r person fel aelod o'r weithrediaeth yn ystod y flwyddyn y mae'r adroddiad yn ymwneud â hi; ac
- i'r awdurdod gyhoeddi pob adroddiad blynyddol sy'n cael ei lunio gan ei aelodau a chan aelodau ei weithrediaeth.

1.2 Bwriad yr Adroddiadau Blynyddol gan yr Aelodau Etholedig yw gwella cyfathrebu rhyngddynt â'r cyhoedd. Dywedodd y Gweinidog Llywodraeth Leol y byddai'r adroddiadau yn gyfrwng i wella dealltwriaeth y cyhoedd o'r hyn y mae eu haelodau lleol yn ei wneud a'r rôl bwysig sydd ganddynt, gan alluogi'r cyhoedd i ddod o hyd i wybodaeth am weithgarwch eu cynghorydd lleol.

2. CAMAU A DDILYNWYD

2.1 Yn dilyn trafodaeth ar y mater yng nghyfarfod y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd ar 19 Mawrth 2013, anfonwyd gohebiaeth at yr holl aelodau ar 8 Ebrill 2013 yn:

- adrodd ar benderfyniad y pwyllgor i ymgymryd â pheilot o'r drefn ar gyfer 2012/13
- nodi fod rhyddid i unrhyw aelod gynhyrchu adroddiad blynyddol
- gofyn i aelodau ddatgan eu bwriad i lunio adroddiad; ac
- hysbysu aelodau y byddai canllawiau manylach i ddilyn.

2.2 Mewn cyfarfod o'r Pwyllgor hwn cytunwyd y byddai cyfle i unrhyw aelod lunio adroddiad, ond ar gyfer 2012/13 y byddai Aelod Cabinet Gofal Cwsmer a Chadeirydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yn llunio adroddiad blynyddol, er mwyn rhoi arweiniad i weddill aelodau'r Cyngor i lunio eu hadroddiadau ar gyfer 2013/14 ymlaen.

3. ADRODDIADAU BLYNYDDOL GWYNEDD 2012/13

3.1 Yn unol â'r drefn a nodir uchod, derbyniwyd adroddiadau blynyddol gan 8 aelod etholedig yng Ngwynedd ar gyfer 2012/13; 1 aelod o'r weithrediaeth, a 7 aelod rheng-flaen, sef:

- Ioan Thomas
- Lesley Day
- Elwyn Edwards
- Selwyn Griffiths
- June Marshall
- Mair Rowlands
- Angella Russell
- Eirwyn Thomas

3.2 Mae adroddiadau blynyddol yr aelodau hyn wedi eu cyhoeddi ar wefan y Cyngor, ac hyd yma mae tudalen we yr adroddiadau blynyddol wedi derbyn cyfanswm o 119 o 'hits'.

Hefyd, mae data ar gael o'r niferoedd sydd wedi agor y dogfennau (pdf) ar y dudalen adroddiadau blynyddol, ac ar dudalen unigol pob cynghorydd. Mae'r data yn dangos bod y nifer sydd wedi eu hagor yn amrywio o 9 ar gyfer un aelod i 50 o weithiau ar gyfer yr aelod sydd wedi cael y nifer mwyaf o 'hits'.

3.3 Hoffai'r Uned Gyfathrebu dynnu ein sylw at y ffaith fod newidiadau i'r system cookies yn arwain i'r ffigyrau ymddangos ychydig yn is nag ydynt mewn gwirionedd. h.y. os nad yw'r unigolyn sy'n ymweld â'r wefan yn derbyn cookies, nid yw'r ymweliad yn cael ei gofnodi ar systemau'r Cyngor.

3.4 At hyn, nid oes dadansoddiad manwl o'r ffigyrau uchod ar gael, ac felly mae'n anodd dehongli eu gwerth, yn arbennig o safbwynt cyfiawnhau bwriad gwreiddiol yr adroddiadau blynyddol, sef gwella dealltwriaeth y cyhoedd o'r hyn y mae eu haelod lleol yn ei wneud.

4. Y SEFYLLFA AR DRAWS CYMRU

4.1 Ychydig o wybodaeth cymharol sydd ar gael ond isod cyflwynir y data sydd ar gael am niferoedd yr adroddiadau blynyddol sydd eisoes wedi eu cyhoeddi gan rai awdurdodau lleol eraill ar draws Cymru:

AWDURDOD LLEOL	NIFER ADRODDIADAU BLYNYDDOL	% O'R HOLL GYNGHORWYR
Caerffili	73	100%
Conwy	15	25%
Gwynedd	8	11%
Penybont ar Ogwr	27	50%

4.2 Mae nifer o Awdurdodau Lleol eto i gyhoeddi eu hadroddiadau blynyddol, ac felly sampl bychan yw'r data a gyflwynir uchod.

- 4.3 O ganlyniad i faint y sampl uchod, ynghyd â diffyg gwybodaeth am gyd-destun y data h.y. pa fath o ddisgwyliadau a osodwyd, ynghyd â pa fath o arweiniad, a pha lefel o gefnogaeth a roddwyd i aelodau etholedig i gyhoeddi eu hadroddiadau blynyddol; ni ellir gwneud mwy na chyflwyno'r data yma, gan nad oes modd rhoddi ystyriaeth bellach iddo er dwyn cymhariaethau ystyrlon rhyngddo â Gwynedd.

5. GWERSI I'W DYSGU

- 5.1 O ystyried mai dyma'r tro cyntaf i weithredu'r gofyn i aelodau etholedig lunio a chyhoeddi adroddiadau blynyddol, mae angen dysgu gwersi o'r profiad cychwynnol hwn.
- 5.2 Eisoes dosbarthwyd holiadur byr i'r 8 aelod etholedig yn holi:
1. Pa mor hwylus oedd y broses o lunio'r adroddiad?
 2. A oeddech yn teimlo eich bod wedi derbyn digon o arweiniad a chymorth?
 3. A ydych wedi gweld gwerth mewn cynhyrchu adroddiad o'r fath?
 4. A ydych wedi gwneud defnydd o'r adroddiad neu ei gynnwys yn eich gwaith ward mewn unrhyw ffordd?
 5. I'r dyfodol a ydych yn meddwl y byddai paratoi templed safonol i bob cynghorydd ei ddilyn yn ddefnyddiol?
- 5.3 Mae negeseuon cychwynnol yr holiaduron hyn yn gyffredinol yn awgrymu:
1. fod y broses o lunio'r holiaduron ar y cyfan wedi bod yn eithaf hwylus o dderbyn arweiniad ymlaen llaw.
 2. fod yr arweiniad a'r gefnogaeth a roddwyd ar y cyfan wedi bod yn ddigonol
 3. fod y broses o lunio'r adroddiadau blynyddol wedi amlygu'r gwerth o gadw cofnod o ddigwyddiadau
 4. nad oes defnydd helaeth wedi eu gwneud o'r adroddiadau blynyddol hyd yma
 5. y byddai templed yn werthfawr ond nid yn angenrheidiol.
- 5.4 Awgrymir hefyd fod angen deall meddylfryd yr aelodau etholedig benderfynodd beidio llunio adroddiadau blynyddol eleni, a phe baent yn llunio adroddiadau blynyddol yn y dyfodol, pa fath o gymorth y byddent ei angen i gyflawni'r nod.
- 5.5 Mae data cychwynnol Awdurdodau Lleol eraill ar draws Cymru o safbwynt nifer yr adroddiadau blynyddol a gyhoeddwyd, o bosib yn adlewyrchu'r amrywiaeth yn y disgwyliad a osodwyd ar yr aelodau etholedig gan y siroedd gwahanol. Yn ogystal, mae'n dangos yr amrywiaeth yn y lefel o gefnogaeth a'r arweiniad a oedd ar gael i'r aelodau etholedig i lunio a chyhoeddi eu adroddiadau blynyddol mewn siroedd gwahanol ar draws Cymru.

6. ARGYMHELLION

6.1 Argymhellir y dylid:

- cynnal trafodaethau gyda'r aelodau etholedig na luniodd adroddiadau blynyddol eleni, er mwyn canfod pa gefnogaeth ac arweiniad fyddai ei angen arnynt hwy i'w galluogi i lunio adroddiadau blynyddol yn 2013/14
- cyflwyno adroddiad gerbron y Pwyllgor Gwasanaethau Democraidd nesaf yn sgil y trafodaethau hyn, i gynnwys argymhellion clir a phendant fyddai'n ein galluogi i hwyluso'r broses o alluogi aelodau etholedig i lunio a chyhoeddi adroddiadau blynyddol yn 2013/14.